

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΕΩΠΟΝΩΝ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΙΩΑΝΝΗ Σ. ΛΑΤΣΗ

ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ

Μελέτη Σχεδιασμού και Υλοποίησης Πιλοτικής Δράσης:

"Εκτροφή Σαλιγκαριών του είδους *Helix aspersa*"

Υπεύθυνος Γεωπόνος Δράσης

Γεωργανός Κωνσταντίνος, Γεωπόνος Δ. Φαλαισίας

Επιστημονικός Υπεύθυνος Δράσης

Χρήστος Νεοφύτου, Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Γεωπονίας

Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Κοσμήτορας Σχολής

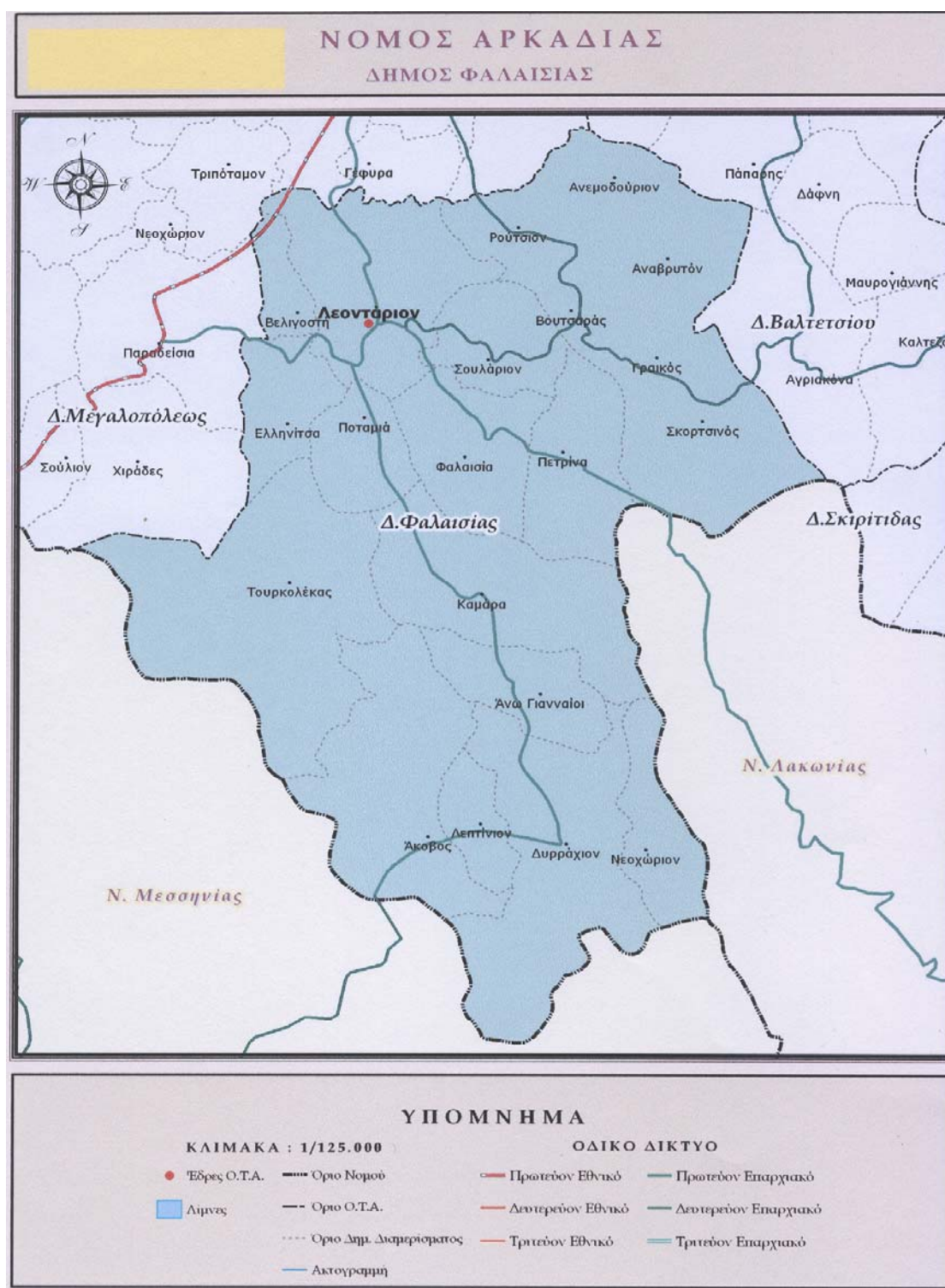
Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Α. ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ:

Ο Δήμος Φαλαισίας με έδρα το Λεοντάρι, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού Αρκαδίας, γειτνιάζοντας με ΟΤΑ του Νομού Μεσσηνίας στα νότια και δυτικά και με ΟΤΑ του Νομού Λακωνίας στα ανατολικά καταλαμβάνοντας συνολική έκταση 274.926 στρεμμάτων. (Εικόνα 1)

Εικόνα 1: Χάρτης της περιοχής όπου φαίνονται τα όρια του Δήμου.

Γειτνιάζει :

- Βόρεια και βορειοδυτικά με το Δήμο Μεγαλόπολης
- Βορειοανατολικά με το Δήμο Βαλτετσίου
- Ανατολικά με το Δήμο Πελλάνας (Ν. Λακωνίας)
- Νότια με το Δήμο Καλαμάτας (Ν. Μεσσηνίας)
- Νοτιοδυτικά με το Δήμο Θουρίας (Ν. Μεσσηνίας)
- Δυτικά με τους Δήμους Αρφαρών και Οιχαλίας (Ν. Μεσσηνίας)

Στα όρια του συμπεριλαμβάνονται είκοσι (20) τοπικά διαμερίσματα και έχει έδρα το τοπικό διαμέρισμα Λεονταρίου. Η οικιστική διάρθρωση, το ανάγλυφο της περιοχής, η έκταση και το υψόμετρο κάθε Τοπικού Διαμερίσματος του Δήμου δίνεται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Οικισμοί της περιοχής μελέτης (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Α/Α	Δημοτικά/Κοινοτικά διαμερίσματα	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Δ/Κ.Δ.	Επιφάνεια (τ.χμ.)	Μέσο υψόμετρο
1	Δ.Δ.Λεονταρίου	Η	21,576	522
2	Δ.Δ.Ακόβου	Ο	26,023	883
3	Δ.Δ.Αναβρυτού	Ο	14,611	654
4	Δ.Δ.Ανεμοδουρίου	Η	6,450	700
5	Δ.Δ.Βελιγοστής	Η	3,950	440
6	Δ.Δ.Βουνtsαρά	Π	3,950	550
7	Δ.Δ.Γιανναίων	Ο	9,549	677
8	Δ.Δ.Γραικού	Η	4,525	560
9	Δ.Δ.Δυρραχίου	Ο	30,147	800
10	Δ.Δ.Ελληνίτσης	Ο	8,250	520
11	Δ.Δ.Καμάρας	Ο	23,120	543
12	Δ.Δ.Λεπτινίου	Η	5,274	970
13	Δ.Δ.Νεοχωρίου	Ο	8,999	1180
14	Δ.Δ.Πετρίνας	Ο	13,225	656
15	Δ.Δ.Ποταμιάς	Ο	8,050	450
16	Δ.Δ.Ρουτσίου	Π	5,525	520
17	Δ.Δ.Σκορτσινού	Η	19,462	530
18	Δ.Δ.Σουλαρίου	Η	9,550	540
19	Δ.Δ.Τουρκολέκα	Ο	39,239	800
20	Δ.Δ.Φαλαισίας	Ο	13,451	756
	ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ		274,926	651

Στον πίνακα 2 απεικονίζεται αναλυτικά η πληθυσμιακή εξέλιξη των οικισμών κάθε δημοτικού διαμερίσματος κατά την δεκαετία 1991-2001. Γενικά όμως ανάμεσα στα επιμέρους Δημοτικά διαμερίσματα επικρατούν διάφορες τάσεις πληθυσμιακής μεταβολής, με κυριότερη την μειωτική. Αν και σε ορισμένα Δ.Δ. διακρίνονται και αυξητικές τάσεις, εντούτοις δεν είναι τόσο ισχυρές ώστε να επιβληθούν των αντιθέτων, με αποτέλεσμα ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Φαλαισίας την δεκαετία 1991 – 2001 να εμφανίζεται μειωμένος κατά 2,03%, ακολουθώντας την τάση που διαγράφεται και στο επίπεδο του νομού Αρκαδίας και μάλιστα με ισχυρότερο ρυθμό.

Ο πληθυσμός των οικισμών της περιοχής μελέτης εξαρτάται άμεσα από τα αστικά-ημιαστικά κέντρα Τρίπολης, Μεγαλόπολης, Καλαμάτας κτλ, σε όλους τους τομείς (εργασία, εκπαίδευση, ψυχαγωγία κ.α.). Επίσης η σοβαρή και συνεχής πληθυσμιακή ελάττωση έχει άμεση σχέση με την παραγωγική δομή της περιοχής η οποία δεν ακολούθησε τις εξελίξεις της οικονομίας, καθώς και με τη μη αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων κυρίως στον αγροτικό αλλά και τον τουριστικό τομέα. Έτσι η μη δημιουργία προϋποθέσεων συγκράτησης του πληθυσμού αναπόφευκτα επιφέρει την διαχρονική μείωση του δυναμικού του Δήμου.

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη στο Δήμο Φαλαισίας κατά τη δεκαετία 1991 -2001 (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δημ. Διαμέρισμα	Πληθυσμός 2001	Οικισμός	Πληθυσμός 2001	Πληθυσμός 1991	Μεταβολή (%)
Ακόβου	264	Ακοβος	246	293	-16,04
		Γούατα	18	29	-37,93
Αναβρυτού	96	Αναβρυτόν	60	83	-27,71
		Κάτω Αναβρυτόν	36	33	9,09
Ανεμοδουρίου	133	Ανεμοδούριον	133	130	2,31
Βελιγοστής	131	Βελιγοστή	131	98	33,67
Βουτσαρά	90	Βουτσαράς	90	75	20
Γιανναίων	89	Άνω Γιανναίοι	23	39	-41,03
		Κάτω Γιανναίοι	66	73	-9,59
Γραικού	61	Γραικός	61	38	60,53
Δυρραχίου	299	Δυρράχιον	299	255	17,25
Ελληνίτσης	95	Ελληνίτσα	95	82	15,85
Καμάρας	355	Καμάρα	287	416	-31,01
		Καμποχώριον	68	80	-15
Λεονταρίου	384	Λεοντάριον	289	306	-4,93
		Γαβριά	10	9	11,11
		Καλύβια	24	28	-14,29
		Καμαρίτσα	24	24	0
		Κοτσιρίδιον	37	37	0
Λεπτινίου	69	Λεττινίον	69	95	-27,37
Νεοχωρίου Φαλαισίας	111	Νεοχώριον	111	79	40,51
Πετρίνας	90	Πετρίνα	50	58	-13,79
		Μονή Αμπελάκη	4	7	-42,86
		Σπαναίικα	36	52	-30,77
Ποταμιάς	100	Ποταμιά	100	116	-13,79
Ρουτσίου	67	Ρούτσιο	67	69	-2,9
Σκορτσινού	220	Σκορτσινό	220	219	0,46
Σουλαρίου	109	Σουλάριον	109	61	78,69
Τουρκολέκα	301	Τουρκολέκας	301	274	9,85
Φαλαισίας	165	Φαλαισία	150	126	19,05
		Μονή Μπούρα	15	12	25
ΣΥΝΟΛΟ	3229		3229	3296	-2,03

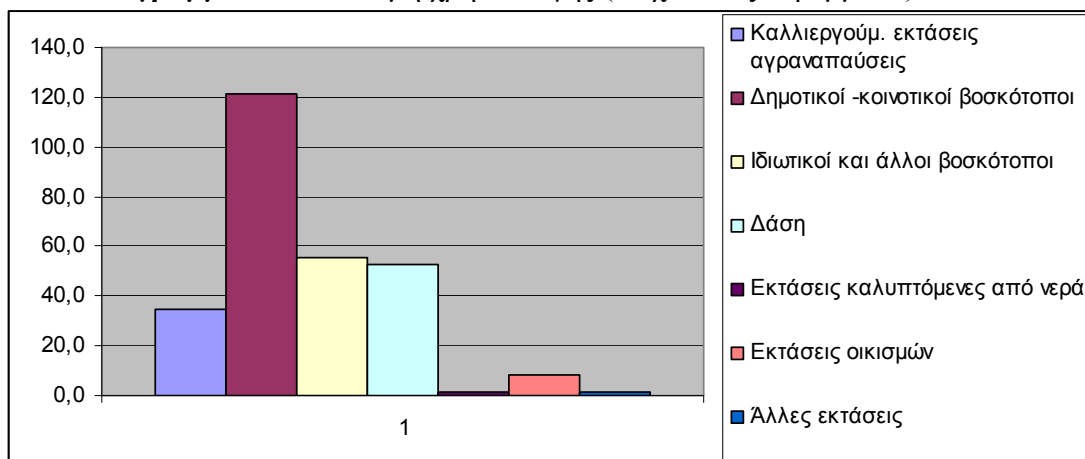
2. ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή παρουσιάζεται στον πίνακα 3 και στο διάγραμμα 1 όπου φαίνεται ότι στο σύνολο της περιοχής μελέτης κυριαρχούν οι δασικές εκτάσεις και ακολουθούν οι βοσκότοποι και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροναπαύσεις. Οι κύριες γεωργικές καλλιέργειες είναι ελιάς, καρδιάς, αμπελιού και μονοετείς καλλιέργειες δημητριακών. Στον Δήμο δεν υπάρχουν προστατευόμενες περιοχές Natura.

Πίνακας 3. Κατανομή χρήσεων γης σε χιλιάδες στρέμματα (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δήμος/ Κοινότητα	Σύνολο εκτ.	Καλ/νες. εκτ. αγραν/σης	Δημοτικοί - κοινοτικοί βοσκότοποι	Ιδιωτικοί και άλλοι βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτ. οικισμών	Άλλες εκτάσεις
Ακόβου	26,0	3,6	8,1	-	13,7	0,1	0,5	-
Αναβρυτού Ανεμοδουρίου Βουτσαρά Γραϊκού Ρουτσίου Σκορτσινού	54,5	8,1	20,3	16,2	8,1	0,7	1,2	0,0
Βελιγοοτής	4,0	1,3	-	1,3	0,8	0,1	0,5	-
Πανναίων	9,5	1,2	6,7	1,3	-	-	0,3	-
Δυρραχίου	30,1	2,7	15,3	0,4	10,9	-	0,9	-
Ελληνίτσης	8,3	1,0	4,0	2,4	0,3	0,2	0,4	-
Καμάρας	23,1	3,8	10,7	0,6	7,0	0,1	0,5	0,4
Λεονταρίου	21,6	3,9	3,0	12,1	1,2	0,2	1,2	-
Λεττινίου	5,3	0,5	-	4,5	-	-	0,3	-
Νεοχωρίου Φαλαισίας	9,0	0,8	2,1	1,2	4,7	-	0,2	-
Πετρίνας	13,2	1,6	1,3	4,3	5,2	-	0,8	-
Ποταμιάς	8,1	1,4	5,8	0,4	-	0,1	0,4	-
Σουλαρίου	9,6	0,8	-	7,6	0,7	-	0,2	0,4
Τουρκολέκα	39,2	2,5	35,6	0,2	0,1	-	0,4	0,4
Φαλαισίας	13,5	1,5	8,6	2,6	-	0,1	0,3	0,4
Σύνολο	275,0	34,7	121,5	55,1	52,7	1,6	8,1	1,6

Διάγραμμα 1. Κατανομή χρήσεων γης (σε χιλιάδες στρέμματα).

3. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Το οικονομικό κέντρο της περιοχής του Δήμου Φαλαισίας είναι η Τρίπολη, πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας, όπου καταγράφεται και η μεγαλύτερη συγκέντρωση του πληθυσμού στο νομό, καθώς και η πόλη της Μεγαλόπολης η οποία συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό κατοίκων. Η κύρια απασχόληση των κατοίκων στο Δήμο Φαλαισίας συγκεντρώνεται στη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ σημαντικός αριθμός απασχολείται στο δευτερογενή τομέα (εργαζόμενοι στη ΔΕΗ).

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου Φαλαισίας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού (2001), ανέρχεται στα 564 άτομα, από τα οποία τα 523 είναι απασχολούμενοι, ενώ οι υπόλοιποι είτε δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, είτε είναι άνεργοι. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο σύνολο του πληθυσμού είναι 17,46%.

Πίνακας 4: Οικονομικός Ενεργός Πληθυσμός (2001) (Πηγή: ΕΣΥΕ)

Δημοτικό Κοινοτικό Διαμέρισμα	Οικονομικώς ενεργοί							Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	α'γενής Τομέας	β'γενής Τομέας	γ'γενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο	
Δ.Δ.Λεονταρίου	129	122	20	52	42	8	7	236
Δ.Δ.Ακόβου	49	45	3	21	16	5	4	141
Δ.Δ.Αναβρυτού	9	6	0	2	3	1	3	56
Δ.Δ.Ανεμοδουρίου	22	21	6	8	7	0	1	66
Δ.Δ.Βελιγοστής	9	9	2	5	2	0	0	53
Δ.Δ.Βουτσάρα	8	7	1	1	5	0	1	45
Δ.Δ.Γιανναίων	7	7	3	2	1	1	0	36
Δ.Δ.Γραικού	5	4	0	2	2	0	1	23
Δ.Δ.Δυρραχίου	48	48	20	14	14	0	0	105
Δ.Δ.Ελληνίτσης	11	11	5	4	2	0	0	27
Δ.Δ.Καμάρας	59	49	16	23	8	2	10	146
Δ.Δ.Λεπτινίου	3	3	0	2	1	0	0	19
Δ.Δ.Νεοχωρίου Φαλαισίας	21	18	2	5	10	1	3	28
Δ.Δ.Πετρίνας	20	18	8	3	7	0	2	53
Δ.Δ.Ποταμιάς	27	27	6	10	8	3	0	51
Δ.Δ.Ροντσίου	6	5	1	2	2	0	1	16
Δ.Δ.Σκορτσινού	44	43	16	8	13	6	1	142
Δ.Δ.Σουλαρίου	6	6	1	0	4	1	0	42
Δ.Δ.Τουρκολέκα	58	53	26	19	7	1	5	118
Δ.Δ.Φαλαισίας	23	21	5	8	8	0	2	72
ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΑΙΣΙΑΣ	564	523	141	191	162	29	41	1.475

Από τους απασχολούμενους, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται στον δευτερογενή τομέα, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας και το μικρότερο ποσοστό απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Αυτό οφείλεται στη γειτνίαση και εξάρτηση του Δήμου από το αστικό κέντρο της Μεγαλόπολης. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού απασχολείται στη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ στη Μεγαλόπολη καθώς και σε ιδιωτικές και δημόσιες υπηρεσίες της περιοχής.

Στον πρωτογενή τομέα η περιοχή παράγει ελαιόλαδο, καρύδια, κτηνοτροφικές τροφές, κυρίως καλαμπόκι και σιτηρά. Έντονο είναι το στοιχείο της κτηνοτροφίας με την εκτροφή κυρίως αιγοπροβάτων, ενώ δραστηριοποιημένος παρουσιάζεται και ο τομέας της μελισσοκομίας.

Στο Δήμο Φαισσίας λειτουργούν πέντε (5) μεταποιητικές μονάδες (πίνακας 5).

Πίνακας 5: Μεταποιητικές μονάδες που λειτουργούν στο Δήμο Φαισσίας

Εμπορική Επωνυμία – Διακριτός τίτλος	Τοπικό Διαμέρισμα	Επιχειρηματική δραστηριότητα
Καρατζαφέρης Φώτιος	Ποταμιά	Ελαιοτριβείο
Αφοί Γκρίτζαλη Ε.Ε. - «Αρκαδική Μελισσοκομία»	Λεοντάρι	Τυποποίηση μελιού
Σμυρνή Δήμητρα - «Οικολογικό Μονοπάτι ΠΑΝ»	Λεοντάρι	Παρασκευή τυποποίηση μελιού, κρασιού, αρωματικών φυτών.
Μανιάτη Γεωργία - «Στάθης»	Ποταμιά	Εργαστήριο κρέατος αλλαντικά
Αθανασόπουλος Χρήστος	Ποταμιά	Οινοποιείο

Πηγή: Δήμος Φαισσίας

Στο Δήμο λειτουργούν είκοσι (20) οικοδομικές και χωματουργικές επιχειρήσεις. Οι οικοδομικές και χωματουργικές επιχειρήσεις εντάσσονται στην οικοδομική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στην περιοχή. Η ανάπτυξη της οικοδομικής δραστηριότητας οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη του τουρισμού, με την έννοια ότι ανακατασκευάζονται οι πατρικές κατοικίες σαν δεύτερη κατοικία του αστικού πληθυσμού με καταγωγή από την περιοχή.

Άλλες επιχειρήσεις που εντάσσονται στις δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα είναι μία βιοτεχνία υαλοχάρτου που εδρεύει στο Καμποχώρι.

Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει κυρίως εμπορικές επιχειρήσεις. Συνολικά λειτουργούν 40 εμπορικές επιχειρήσεις στο Δήμο Φαισσίας. Πρόκειται κυρίως για καφεενεία – παντοπωλεία αλλά και ταβέρνες, εστιατόρια, καταλύματα. Τα

καταλύματα που λειτουργούν (πίνακας 6) στο Δήμο βρίσκονται στο Λεοντάρι στο Τουρκολέκα και στο Δυρράχι.

Πίνακας 6: Ξενοδοχειακές μονάδες και δυναμικότητά τους

Εμπορική Επωνυμία – Διακριτός τίτλος	Δυναμικότητα	Παρατηρήσεις
«Ξενώνας Λεονταρίου» Μπουγιούκος Ηλίας- Μιχολιάς Λεωνίδας	19	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας Τουρκολέκα	7	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας Δυρραχίου	17	Ξενώνας-εστιατόριο
Ξενώνας « Αρχοντικό Ευ - Ιω» Λεοντάρι, Χάγιου Σταυρούλα	7	Ξενώνας

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Το φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τα πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία και τις παραδόσεις της είναι στοιχεία που δημιουργούν πλεονέκτημα για την ανάπτυξη κυρίως του ορεινού τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργούνται δυνατότητες περιπατητικών – διαδρομών, πεζοπορίες σε μονοπάτια, σε συνδυασμό με την επίσκεψη ιδιαίτερων φυσικών τοπίων και ιστορικών ή άλλων αξιοθέατων.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Παιδεία

Σήμερα, ο Δήμος Φαλαισίας διαθέτει ένα (1) Νηπιαγωγείο με 6 μαθητές και ένα (1) Δημοτικό Σχολείο με 22 μαθητές, που λειτουργούν στον οικισμό του Λεονταρίου (πίνακας 7). Όσον αφορά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο και Λύκειο) οι μαθητές που κατοικούν στο Δήμο Φαλαισίας φοιτούν στο Γυμνάσιο και Λύκειο που βρίσκονται στην πόλη της Μεγαλόπολης.

Πίνακας 7: Εκπαιδευτικές Υποδομές

	Νηπιαγωγεία		Δημοτικά Σχολεία			Γυμνάσια		Λύκεια	
Δημοτικό Διαμέρισμα	Αριθμός	Μαθητές	Αριθμός	Μαθητές	Τάξεις που λειτουργούν	Αριθμός	Μαθητές	Αριθμός	Μαθητές
Λεονταρίου	1	6	1	22	6				
ΣΥΝΟΛΟ	1	6	1	22	6	0	0	0	0

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Αθλητισμός

Στο Δήμο Φαλαισίας δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες αθλητικές εγκαταστάσεις. Λειτουργούν δύο γήπεδα ποδοσφαίρου και πέντε γήπεδα ποδοσφαίρου 5Χ5 στους οικισμούς Καμάρας, Δυρραχίου, Σκορτσινού, Ελληνίτσας και Λεπτινίου.

Υγεία και Πρόνοια

Στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, οι υποδομές στο Δήμο Φαλαισίας αφορούν σε τρία αγροτικά ιατρεία που λειτουργούν στους οικισμούς Δυρραχίου, Λεονταρίου και Σκορτσινού. Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται από το Κέντρο Υγείας Μεγαλόπολης και το Νοσοκομείο Τρίπολης, ενώ δεν υπάρχουν ιδιωτικές κλινικές ή ιατρεία.

Πολιτισμός

Στο Δήμο δραστηριοποιούνται 9 πολιτιστικοί σύλλογοι. Στους οικισμούς του Σκορτσινού και της Ελληνίτσας λειτουργούν λαογραφικά μουσεία.

Κεντρικές Λειτουργίες – Υπηρεσίες

Οι μόνες υπηρεσίες που λειτουργούν στον Δήμο είναι το Δημαρχείο και Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) στο Λεοντάρι.

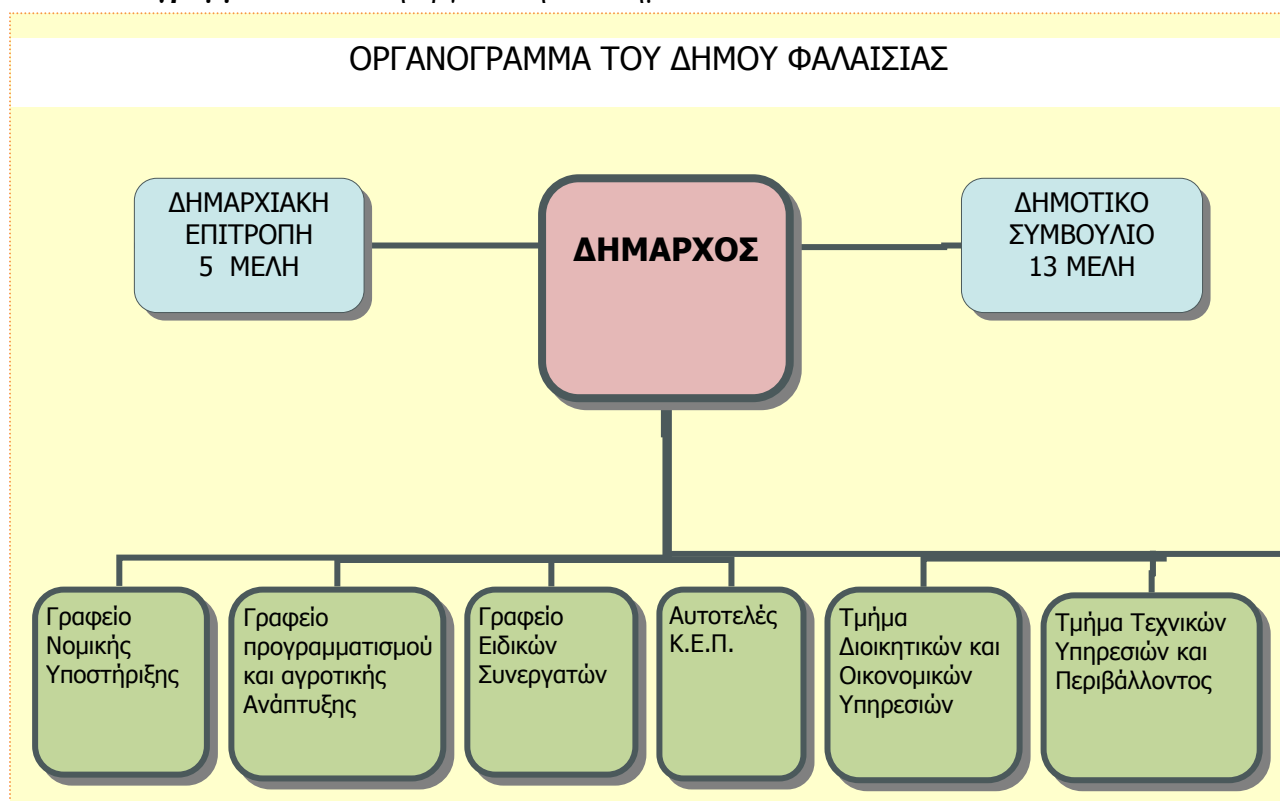
Περιγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης του Δήμου Φαλαισίας ως ΟΤΑ

Οι υπηρεσίες του Δήμου στεγάζονται σε διώροφο κτίριο στον οικισμό του Λεονταρίου. Η διάρθρωση των υπηρεσιών και οι δραστηριότητες του Δήμου κατανέμονται στα κάτωθι Γραφεία/Τμήματα:

1. Γραφείο Νομικής Υποστήριξης
2. Γραφείο Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης
3. Γραφείο Ειδικών Συνεργατών
4. Αυτοτελές Γραφείο Κ.Ε.Π.
5. Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών
6. Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

Ακολουθεί μια διαγραμματική απεικόνιση, οργανόγραμμα, (διάγραμμα 2) της βασικής οργάνωσης του Δήμου και μια συνοπτική αναφορά στις αρμοδιότητες των επιμέρους υπηρεσιών του.

Διάγραμμα 2 : Βασική οργάνωση του Δήμου

5. ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Στο Δήμο Φαλαισίας δραστηριοποιούνται 1090 αγροτικές εκμεταλλεύσεις (πίνακας 8) όπου στην πλειοψηφία τους αφορούν σε αμιγώς γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η εκμετάλλευση μικτής μορφής αποτελεί τον αποδοτικότερο, από οικονομικής άποψης, τρόπο εκμετάλλευσης της γης. Κατά τη διάρκεια του χρόνου η γη χρησιμοποιείται αφενός για την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων και αφετέρου βόσκειται από τα κτηνοτροφικά ζώα

Πίνακας 8: Παραγωγική κατεύθυνση γεωργικών εκμεταλλεύσεων

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Μικτές Εκμ/σεις	Γεωργικές Εκμ/σεις	Σύνολο
1	Άκοβος	11	33	44
2	Αναβρυτός	7	50	57
3	Ανεμοδούρι	1	89	90
4	Βελιγοστή	5	29	34
5	Βουτσαρά	3	29	32
6	Γιανναίοι	4	39	43
7	Γραικός	1	7	8
8	Δυρράχι	15	22	37
9	Ελληνίτσα	2	25	27
10	Καμάρα	28	182	210
11	Λεοντάρι	12	77	89
12	Λεπτίνι	0	1	1
13	Νεοχώρι	0	2	2
14	Πετρίνα	8	41	49
15	Ποταμιά	3	54	57
16	Ρούτσι	2	14	16
17	Σκορτσινού	8	79	87
18	Σουλάρι	0	43	43
19	Τουρκολέκα	29	86	115
20	Φαλαισία	6	43	49
	ΣΥΝΟΛΟ	145	945	1090

Πηγή: Δήμος Φαλαισίας

Στην περιοχή του Δήμου Φαλαισίας η κύρια πατροπαράδοτη ασχολία των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία. Η κτηνοτροφική παραγωγή προσανατολίζεται στην παραγωγή κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

Ο αριθμός των ζώων που εκτρέφονται κυρίως σε οικογενειακή βάση, αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα 9 όπου φαίνεται ότι η αιγοπροβατοτροφία είναι ο κύριος κτηνοτροφικός κλάδος στην περιοχής ενώ έντονα δραστηριοποιείται και ο κλάδος της μελισσοκομίας.

Πίνακας 9. Ζωικό κεφάλαιο (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Πρόβατα	Αίγες	Βοοειδή	Μελίσσια	Ορνιθοειδή	Κουνέλια	Χοίροι	Ιπποειδή
1	Άκοβος	101	162	0	687	321	2	0	9
2	Αναβρυτός	82	6	0	20	387	8	0	4
3	Ανεμοδούρι	0	0	0	70	135	0	0	1
4	Βελιγοστή	750	305	25	100	415	40	2	1
5	Βουτσαρά	18	6	0	13	210	0	0	1
6	Γιανναίοι	0	6	0	134	280	2	0	1
7	Γραικός	248	203	0	0	60	0	0	0
8	Δυρράχι	5	570	0	60	304	2	0	13
9	Ελληνίτσα	305	892	6	0	85	2	0	0
10	Καμάρα	92	227	0	397	2468	23	12	5
11	Λεοντάρι	168	20	16	1917	1090	10	17	3
12	Λεπτίни	0	5	0	0	100	0	0	0
13	Νεοχώρι	20	10	0	0	130	0	0	3
14	Πετρίνα	403	400	0	740	430	2	7	4
15	Ποταμιά	160	21	0	120	100	12	0	3
16	Ρούτσι	16	0	0	0	15	0	0	0
17	Σκορτσινού	285	54	0	145	487	5	0	5
18	Σουλάρι	3	0	15	20	240	4	0	0
19	Τουρκολέκα	580	1128	6	239	881	24	8	31
20	Φαλαισία	173	244	0	360	598	16	0	7
ΣΥΝΟΛΟ		3409	4259	68	5022	8736	152	46	1

Ο αριθμός και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβατοτροφίας στην περιοχή φαίνονται στον πίνακα 10 που ακολουθεί. Το 1/3 περίπου των εκμεταλλεύσεων είναι δυναμικότητας άνω των 50 ζώων και κατέχουν το 88% του συνόλου των ζώων της περιοχής.

Πίνακας 10: Αριθμός και μέγεθος εκμεταλλεύσεων (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

Μέγεθος εκμετάλλευσης (αριθμός ζώων)	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Σύνολο ζώων
15-50	40	827
51-100	6	387
101-300	5	812
>300	9	5257
ΣΥΝΟΛΟ	60	7283

Στον πίνακα 11 που ακολουθεί καταγράφονται οι κυριότερες καλλιέργειες στην περιοχή. Από τις δενδρώδεις καλλιέργειες κυριαρχεί η ελαιοκαλλιέργεια και ακολουθεί η καλλιέργεια καρδιάς. Σε μικρή έκταση συναντάμε την καλλιέργεια αμπελιών ενώ σε σημαντική έκταση καλλιεργούνται ετήσιες καλλιέργειες κυρίως για την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων.

Πίνακας 11: Φυτικό κεφάλαιο (Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Είδος καλλιέργειας	Στρέμματα	Αριθμός δέντρων
<i>A</i>	<i>Δενδρώδεις καλλιέργειες</i>		
1	Ελιές	12.427	145.784
2	Καρυδιές	1.549	9.686
<i>B</i>	<i>Αμπέλια</i>	329	
<i>Γ</i>	<i>Ετήσιες καλλιέργειες</i>		
1	Βρώμη	927	
2	Κριθάρι	673	
3	Βίκος	665	
4	Αραβόσιτος	633	
5	Σιτάρι	388	
6	Κηπευτικά	115	
7	Τριφύλλια	73	
8	Κουκιά	58	

6. ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ 2007

Οι ζημιές που υπέστη η περιοχή από τις πυρκαγιές του 2007 είναι τεράστιες καθώς καταστράφηκε έκταση 200.000 στρ. περίπου σε συνολική έκταση 274.926 στρ. που καταλαμβάνει ο Δήμος Φαλαισίας (ποσοστό 72,75%). Η ζημιά ήταν ολοκληρωτική για όλες τις καλλιέργειες με σημαντικότερη αυτή της ελιάς που αποτελεί την κύρια καλλιέργεια της περιοχής. Από τα 145.000 ελαιόδεντρα της περιοχής ζημιώθηκαν 133.000 δέντρα (ποσοστό 92%). Στον πίνακα 12 που ακολουθεί φαίνεται ο αριθμός των ζημιωθέντων δέντρων σύμφωνα με τις δηλώσεις των παραγωγών προς τον ΕΛΓΑ.

Πίνακας 12. Ζημιές φυτικού κεφαλαίου πυρκαγιών 2007
(Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Ελιές	Καρυδιές	Συκιές	Λοιπά Οπορωφόρα	Αμπέλι
		Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Δέντρα	Ζημ. Στρ.
1	Άκοβος	4.818	304	514	857	60
2	Αναβρυτός	11.252	293	201	377	23
3	Αναβρυτός	10.272	85	73	409	11
4	Βελιγοστή	3.545	367	91	683	29
5	Βουτσαρά	5.176	129	16	225	0
6	Γιανναίοι	394	88	20	9	0
7	Γραικού	1.203	34	0	0	2
8	Ελληνίτσα	5.176	441	94	26	19
9	Καμάρα	11.585	1.730	1.314	388	23
10	Λεοντάρι	16.243	417	291	3.708	82
11	Πετρίνα	5.537	130	32	327	10
12	Ποταμιά	8.783	487	233	148	36
13	Ρούτσι	2.200	6	5	43	3
14	Σκορτσινός	13.166	177	39	398	1
15	Σουλάρι	6.992	54	105	328	10
16	Τουρκολέκα	15.164	4.065	8.127	1.451	74
17	Φαλαισία	11.842	454	303	564	23
	ΣΥΝΟΛΟ	133.348	9.261	11.458	9.940	402

Ήδη οι παραγωγοί έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία ανασύστασης των ζημιωθέντων δέντρων, όμως φαίνεται ότι ένα μεγάλος αριθμός δέντρων αλλά και γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα εγκαταλειφθούν.

Οι πυρκαγιές όμως προκάλεσαν σοβαρές ζημιές και στην κτηνοτροφία και αφορούσαν απώλειες ζώων, ζημιές στις σταβλικές εγκαταστάσεις καθώς και στις βοσκήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούνταν από τον πληθυσμό των αιγοπροβάτων. Η

εύρεση των ζωοτροφών για τα εναπομένοντα ζώα αποτέλεσε το μεγαλύτερο πρόβλημα μετά τις πυρκαγιές καθώς δεν υπήρξε κανένας προγραμματισμός για την ποιοτική και ποσοτική διατροφή των ζώων. Η αποκατάσταση των στάβλων ήταν πρόχειρη, η αντικατάσταση των ζώων δίχως πρόβλεψη βελτίωσης, η διατροφή ελλιπής με αποτέλεσμα η κτηνοτροφία να βρεθεί σε δυσμενέστερη θέση δίχως κανέναν εκσυγχρονισμό.

Στον πίνακα 13 που ακολουθεί φαίνεται ο αριθμός των ζημιωθέντων ζώων σύμφωνα με τις δηλώσεις των παραγωγών προς τον ΕΛΓΑ. Παρατηρούμε ότι εκτός από τα αιγοπρόβατα σημαντικές ζημιές είχαμε και στα μελίσσια καθώς ο κλάδος της μελισσοκομίας δραστηριοποιείται έντονα στην περιοχή.

Πίνακας 13. Ζημιές ζωικού κεφαλαίου πυρκαγιών 2007
(Πηγή: Δήμος Φαλαισίας)

α/α	Τοπικό Διαμέρισμα	Πρόβατα	Αίγες	Όνοι	Χοίροι	Κότες	Μελίσσια	Κουνέλια
1	Άκοβος	0	40	0	1	0	370	0
2	Αναβρυτός	0	0	0	0	60	0	0
3	Ανεμοδούρι	0	0	0	0	180	82	0
4	Βελιγοστή	10	8	2	0	215	80	220
5	Βουτσαρά	0	0	0	0	0	65	0
6	Γιανναίοι	0	0	0	0	0	84	0
7	Ελληνίτσα	0	60	0	0	10	0	0
8	Λεοντάρι	35	54	8	0	30	2.223	0
9	Πετρίνα	0	0	0	0	30	195	0
10	Ποταμιά	10	9	1	0	25	0	40
11	Σκορτσινός	0	21	0	0	0	122	0
12	Σουλάρι	0	0	0	0	0	20	0
13	Τουρκολέκα	65	842	7	35	35	148	30
14	Φαλαισία	0	0	1	0	0	250	0
	ΣΥΝΟΛΟ	120	1.034	19	36	595	3.639	290

Παρά τις δύσκολες συνθήκες και την δυσμενή θέση της κτηνοτροφίας στην περιοχή οι παραγωγοί διατήρησαν τις εκμεταλλεύσεις τους και παρέμειναν στις

εστίες τους αποδεικνύοντας ότι αποτελούν το πιο ζωντανό κομμάτι με την πιο ουσιαστική συμβολή στην διατήρηση της κοινωνικής συνοχής της υπαίθρου.

7. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Στο Δήμο Φαλαισίας εμφανίζονται σοβαρά δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά προβλήματα τα οποία εντοπίζονται κυρίως στην πληθυσμιακή συρρίκνωση, στη γήρανση του πληθυσμού, στην εμφάνιση αυξημένης ανεργίας, στη συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, στην έλλειψη επιχειρηματικότητας, με κατεύθυνση στην απασχόληση στις μονάδες της ΔΕΗ ή και σε συναφείς ή συμπληρωματικές προς αυτές δραστηριότητες.

Το φαινόμενο της πληθυσμιακής γήρανσης εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονο στις αγροτικές περιοχές, με αποτέλεσμα το ανθρώπινο δυναμικό που παραδοσιακά ασχολείται στις αγροτικές ασχολίες να εμφανίζεται γηρασμένο και χωρίς δυναμική ανανέωσης των γενεών. Σημαντικό πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι παραγωγικές ηλικίες και κυρίως οι νέοι έχουν αρκετά χαμηλή συμμετοχή στο συνολικό πληθυσμό της περιοχής. Επίσης το ανθρώπινο δυναμικό χαρακτηρίζεται από χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και έλλειψη εξειδίκευσης.

Οι κυριότεροι περιορισμοί ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα είναι ο κατακερματισμός της γεωργικής γης, το μικρό μέγεθος κλήρου, ο χαμηλός βαθμός εκμηχάνισης της γεωργίας που οφείλεται στο προαναφερόμενο χαρακτηριστικό και ο χαμηλός δείκτης άρδευσης με συνέπεια τη μείωση της αποδοτικότητας των αγροτικών καλλιεργειών. Επίσης η εμμονή του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε παραδοσιακές καλλιεργείες με χαμηλή παραγωγική αποδοτικότητα και ζήτηση που καθιστά ασύμφορη την ενασχόληση του αγροτικού πληθυσμού με τις συγκεκριμένες καλλιεργείες, καθώς και η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για αποθάρρυνση των καλλιεργειών αυτών με μείωση της στήριξης των τιμών τους. Ανασταλτικός παράγοντας αποτελεί το γεγονός ότι το αγροτικό απασχολούμενο δυναμικό είναι μεγάλης ηλικίας, χαμηλής κατά βάση εκπαίδευσης και με πλήρη έλλειψη οργάνωσης σε συλλογικούς φορείς οι οποίοι θα βοηθούσαν την αγροτική ανάπτυξη.

Η φθίνουσα πορεία της φυτικής παραγωγής και των καλλιεργούμενων εκτάσεων καθώς και της ζωικής παραγωγής οφείλεται στη λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ η οποία λειτούργησε ανταγωνιστικά προς την ανάπτυξη της γεωργικής

δραστηριότητας καθώς και στην ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε άλλους παραγωγικούς τομείς όπως η μεταποίηση.

Οι μεταποιητικές μονάδες της περιοχής ασχολούνται με τη μεταποίηση πρώτων υλών της περιοχής, κυρίως αγροτικά προϊόντα, με συνέπεια η φθίνουσα τάση της γεωργικής παραγωγής να έχει αρνητικές επιδράσεις στο μικρό μεταποιητικό τομέα της περιοχής. Οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι βιοτεχνίες-οικοτεχνίες οργανωμένες σύμφωνα με το οικογενειακό πρότυπο λειτουργίας με προβλήματα πρόσβασης στην τεχνική υποστήριξη, την τεχνογνωσία και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο τριτογενής τομέας έχει αναπτυχθεί ελάχιστα διότι η ανάπτυξη του αστικού κέντρου της Μεγαλόπολης και η μικρή απόσταση καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής σε υπηρεσίες και δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του τομέα αυτού.

8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Δυνατότητες ανάπτυξης

Ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή έχει η κατασκευή του νέου οδικού άξονα Τρίπολης- Καλαμάτας ο οποίος διέρχεται από την περιοχή και θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις όπως εξοικονόμηση χρόνου με την συντόμευση του χρόνου διαδρομής για επιβατικές και εμπορικές ροές, ενίσχυση της τουριστικής κίνησης κ.α.

Από τους φυσικούς πόρους δυνατότητες ανάπτυξης παρουσιάζουν οι ορεινοί όγκοι και τα δάση που μπορούν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και μορφών εναλλακτικού τουρισμού, με βασικό στόχο την προστασία του φυσικού κάλλους και τον σεβασμό της οικολογικής ισορροπίας.

Ο τομέας των υποδομών έχει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης με μέτρα και ενέργειες προς τις κατευθύνσεις της βελτίωσης των υποδομών του αγροτικού τομέα, των οδικών υποδομών, της τουριστικής υποδομής, των κοινωνικών και λοιπών τεχνικών υποδομών με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων αλλά και την υποβοήθηση και ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας στη περιοχή.

Στον πρωτογενή τομέα επιβάλλεται πλέον η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων για επενδύσεις που είτε θα βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα, παραγωγικότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων είτε θα διευκολύνουν την

στροφή της παραγωγής προς προϊόντα με καλές προοπτικές όπως ποιοτική παραγωγή, βιολογικές καλλιέργειες κ.α.

Στο τομέα της μεταποίησης οι προοπτικές ανάπτυξης συνίστανται στην ύπαρξη αγροτικής παραγωγής, κυρίως στην εκμετάλλευση της πρωτογενούς παραγωγής με έμφαση στην τυποποίηση των γεωργικών προϊόντων και στην παραγωγή επώνυμων προϊόντων.

Στον τριτογενή τομέα η περιοχή έχει δυνατότητες για την ανάπτυξη ενός διαφορετικού προτύπου τουρισμού που στηρίζεται στις εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού. Η περιοχή διαθέτει ανεκμετάλλευτους τουριστικούς πόρους, η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να τους μετατρέψει σε πόλους τουριστικής έλξης. Οι τουριστικοί αυτοί πόροι εντοπίζονται στα φυσικά οικοσυστήματα (ορεινά τοπία, δάση, ελατόδασος Ταϋγέτου, πηγές Ευρώτα κλπ) καθώς και στην ποικιλία ιστορικού και μνημειακού πλούτου (βυζαντινά μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί κλπ). Οι ήπιες μορφές τουρισμού είναι εκείνες που σήμερα προωθούνται και ενισχύονται οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά με τις πρωτογενείς δραστηριότητες, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Ωστόσο η τουριστική ανάπτυξη απαιτεί βελτίωση της υπάρχουσας τουριστικής υποδομής και δημιουργία νέας στις περιοχές με τουριστικό ενδιαφέρον, προβολή και διαφήμιση των πόρων της περιοχής και κατάλληλα εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Από την ανάλυση των χαρακτηριστικών της περιοχής των προβλημάτων και των δυνατοτήτων ανάπτυξης προκύπτουν οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Δήμου, η εξειδίκευσή τους σε ειδικούς στόχους και συγκεκριμένα έργα.

Γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι

Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Παράλληλα με την εγκατάλειψη της αγροτικής υπαίθρου έχουμε και μείωση των εξυπηρετήσεων σε υποδομές και υπηρεσίες των κατοίκων που απομένουν σε περιοχές όπου υπάρχει εκροή ανθρώπινου δυναμικού. Απαιτείται η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων με την ύπαρξη κατάλληλων υποδομών και υπηρεσιών προκειμένου να υπάρχουν οι προϋποθέσεις παραμονής του νέου και παραγωγικού πληθυσμού.

Αναδιάρθρωση και διεύρυνση της Παραγωγικής βάσης της περιοχής με την ανάπτυξη και την βελτιστοποίηση του αγροτικού τομέα και την ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Οι λειτουργίες της ΔΕΗ στη περιοχή δρουν ανταγωνιστικά στην αγροτική και τουριστική δραστηριότητα καθώς και στη τουριστική αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Το εργατικό δυναμικό δεν απασχολείται στον αγροτικό τομέα ή σε άλλες δραστηριότητες αναμένοντας την πρόσληψη του στη ΔΕΗ. Το μοντέλο αυτό έχει φτάσει στα όρια του με κίνδυνο μεγέθυνσης της ανεργίας και συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης. Μόνη διέξοδος η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον αγροτικό τομέα με την δημιουργία και τουριστικών δραστηριοτήτων που δρουν συμπληρωματικά.

Διατήρηση ή και αύξηση της απασχόλησης.

Η αυξημένη ανεργία στη περιοχή καθώς και το μικρό μέγεθος του πρωτογενή τομέα ο οποίος δεν απορροφά εργατικό δυναμικό, δημιουργεί τις προϋποθέσεις εξόδου του άνεργου εργατικού δυναμικού εκτός περιοχής για αναζήτηση απασχόλησης με κίνδυνο μετανάστευσης και επιδείνωση του δείκτη γήρανσης. Απαιτείται αύξηση της απασχόλησης σε νέες δραστηριότητες με κατεύθυνση την πολυδραστηριότητα σε συμπληρωματικές παραγωγικές δράσεις.

Σταδιακή άμβλυνση του βαθμού εξάρτησης της περιοχής από τη λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ.

Η εξάρτηση της περιοχής από την λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ είναι έντονη, ενώ ταυτόχρονα αυτό έχει λειτουργήσει ανασταλτικά στη δημιουργία δραστηριοτήτων στον αγροτικό και τουριστικού τομέα. Απαιτείται σταδιακή απεξάρτηση της οικονομικής ζωής της περιοχής από την λειτουργία των μονάδων της ΔΕΗ η οποία σταδιακά θα μειωθεί μέχρι την πλήρη παύση της.

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι:

Εκσυγχρονισμός και βελτιστοποίηση του αγροτικού παραγωγικού προτύπου.

Επειδή ο αγροτικός τομέας παρουσιάζει έντονη φθίνουσα πορεία, με χαμηλές αποδόσεις απαιτείται ο εκσυγχρονισμός των εκμεταλλεύσεων με διαφοροποίηση των προϊόντων προς την κατεύθυνση βελτιωμένης ποιότητας, παραγωγή επώνυμων προϊόντων ποιότητας, μερική αναδιάρθρωση καλλιεργειών (εκπόνηση μελέτης),

εγγειοβελτιωτικά έργα, βελτίωση και μεγέθυνση της μελισσοκομίας, ορθολογική εκμετάλλευση και αξιοποίηση του δασικού πλούτου με ενεργοποίηση του νέου εργατικού δυναμικού.

Ανάδειξη, προστασία και τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και τουριστικών πόρων της περιοχής.

Στη περιοχή υπάρχει σημαντικός πλούτος φυσικών, ιστορικών και πολιτιστικών πόρων, εφόσον αυτοί αναδειχθούν και αξιοποιηθούν κατάλληλα θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο τουριστικών πόρων το οποίο μπορεί να λειτουργήσει σαν ένας σημαντικός παραγωγικός συντελεστής.

Δημιουργία ήπιων τουριστικών υποδομών και ανάπτυξη τουριστικών υπηρεσιών.

Για μια ήπια εναλλακτική τουριστική ανάπτυξη στη περιοχή είναι αναγκαία η δημιουργία τουριστικών υποδομών και η ανάπτυξη τουριστικών υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την ανάδειξη, προστασία και τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και ιστορικών πόρων της Περιοχής. Οι υποδομές αναφέρονται σε τουριστικά καταλύματα μικρής κλίμακας, υποδομές σίτισης και παροχή άλλων εξυπηρετήσεων. Ο στόχος αυτός προϋποθέτει ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση και ενίσχυση των κατοίκων της περιοχής για ανάληψη επενδυτικών δραστηριοτήτων.

Βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου και ειδικότερα εργατικού δυναμικού της περιοχής.

Για την ανάληψη οποιασδήποτε αναπτυξιακής διαδικασίας προϋπόθεση είναι η ύπαρξη του αναγκαίου κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού. Για την αναδιάρθρωση και διεύρυνση των παραγωγικών δραστηριοτήτων απαιτείται αναβάθμιση και βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής με έντονες δράσεις πληροφόρησης, ενημέρωσης και κατάρτισης. Απαιτείται κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο θα λειτουργήσει υποστηρικτικά στους τοπικούς φορείς (Δήμο), σχεδιάζοντας, προγραμματίζοντας, παρακολουθώντας και αξιολογώντας από κοινού τις δράσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων, ενώ παράλληλα θα κινητοποιήσει και θα υποστηρίξει το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής.

Η αξιοποίηση - ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, πληροφόρησης και κατάρτισης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της περιοχής.

Β. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΡΑΣΗΣ

Σκοπός της δράσης

Η ανάπτυξη στην περιοχή μιας νέας επαγγελματικής δραστηριότητας για τους κατοίκους της περιοχής, με τη δημιουργία μονάδων εκτροφής σαλιγκαριών και τη συνεχή υποστήριξη τους για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της συνεχούς παραγωγής ασφαλών προϊόντων για τους καταναλωτές.

Οι επιμέρους στόχοι του εγχειρήματος αυτού είναι:

- Η κάλυψη της **ανάγκης για απασχόληση** των κατοίκων της περιοχής, μετά την καταστροφή των αγροτικών τους εκμεταλλεύσεων από την καταστροφική πυρκαγιά του καλοκαιριού 2007 και τις πλημμύρες του φθινοπώρου που ακολούθησε.
- Η **ενίσχυση του εισοδήματος** των κατοίκων της περιοχής με μια εναλλακτική και καινοτόμα αγροτική δραστηριότητα .
- Η εμπλοκή των κατοίκων της περιοχής, ιδίως των νέων, σε μια **καινοτόμο και βιώσιμη αγροτική δραστηριότητα**, ώστε να εξασφαλιστεί η διατήρησή τους σε αυτήν και να αποτραπεί η συρρίκνωση του αγροτικού πληθυσμού και η εσωτερική μετανάστευσή τους σε αστικές περιοχές. Η εκτροφή σαλιγκαριών μπορεί να αποτελέσει την κύρια πηγή εισοδήματός τους και να συμβάλει στην **περιφερειακή ανάπτυξη** και την άρση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- Η δραστηριότητα αυτή θα συμβάλει στην **αναδιάρθρωση της πρωτογενούς παραγωγής** στο Δήμο Φαλαισίας, μετά την πλήρη καταστροφή των καλλιεργειών στη περιοχή.
- Η **προστασία των φυσικών πληθυσμών** των σαλιγκαριών, καθώς οι φυσικοί πληθυσμοί έχουν μειωθεί σημαντικά λόγω της ανεξέλεγκτης συλλογής και της εντατικοποίησης της γεωργικής παραγωγής με την χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.
- Η **τροφοδότηση** της τοπικής και όχι μόνο αγοράς με ασφαλή, για τον καταναλωτή, προϊόντα, μέσα από συνεχή έλεγχο σε όλα τα στάδια της παραγωγής τους.

Περιεχόμενο της δράσης

Η εγκατάσταση εκτροφείων σαλιγκαριών αφενός μεν απαιτεί επιστημονική γνώση και τεχνολογική ειδίκευση, αφετέρου μακροχρόνιο σχεδιασμό τόσο επιστημονική όσο και τεχνολογική έρευνα. Από τα εδώδιμα σαλιγκάρια η εντατική εκτροφή είναι δυνατή και οικονομικά κερδοφόρα για το *Helix aspersa* που

παρουσιάζει έντονο εμπορικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Κοινά ονόματα του είδους είναι Escargot Petit Gris, Brown garden snail και **στην Ελλάδα Κρητικός κοχλίας**.

Η εκτροφή σαλιγκαριών έχει μεγάλη οικονομική σημασία και απαιτεί μια αξιόλογη επένδυση σε χρόνο, εξοπλισμό και πόρους. Στη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία, αλλά και στην Αυστραλία έχουν αναπτυχθεί μέθοδοι εκτατικής και εντατικής εκτροφής σαλιγκαριών. Η μικτή εκτροφή αυτού του είδους εφαρμόζεται στη Γαλλία, την Αυστραλία και προωθείται και στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τη μέθοδο, τα σαλιγκάρια μπορεί να γεννηθούν και να εκκολαφθούν μέσα σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον και έπειτα να μεταφερθούν σε διχτυοκήπια ή εξωτερικά πάγκα για την πάχυνση.

Το μοντέλο εκτροφής που παρουσιάζεται στη συνέχεια είναι **η μικτή εντατική εκτροφή του *Helix aspersa*** με αναπαραγωγή και εκκόλαψη σε ελεγχόμενες συνθήκες και πάχυνση σε διχτυοκήπια.

Αναπαραγωγή

Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει τρεις φάσεις:

1. Προετοιμασία γεννητόρων.
2. Αναπαραγωγή.
3. Επώαση αυγών.

Οι γεννήτορες τοποθετούνται σε συνθήκες αναπαραγωγής μέσα σε ειδικούς κλωβούς (Εικ. 2). Πριν αναπαραχθούν τα ζώα προηγείται μία φάση εγκλιματισμού τους στις νέες συνθήκες. Η θρέψη των ζώων θα γίνεται με ειδικής σύστασης τεχνητό σιτηρέσιο ενώ η απόθεση των αυγών (Εικ. 3) πραγματοποιείται σε ειδικούς χώρους απόθεσης που τοποθετούνται μέσα στους κλωβούς αναπαραγωγής. Οι αποθέσεις μεταφέρονται στο εκκολαπτήριο μέσα στα εκκολαπτικά δοχεία.

Πάχυνση

Ο γόνος (Εικ. 4) μεταφέρεται στα διχτυοκήπια από της αρχές Μαρτίου έως και τον Ιούλιο. Σε χρονικό διάστημα 6-8 μηνών ολοκληρώνεται η διαδικασία της πάχυνσης. Η παραγωγικότητα μιας μονάδας πάχυνσης σαλιγκαριών υπολογίζεται ανά στρέμμα καλυμμένης έκτασης και κυμαίνεται από 4,5 έως 6 τόνους το χρόνο.

Εικόνα 2. Γεννήτορες του είδους *Helix aspersa*. (Πηγή: Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου περιβάλλοντος, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας)

Εικόνα 3. Αυγά του είδους *Helix aspersa* (Πηγή: Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου περιβάλλοντος, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας)

Εικόνα 4. Γόνος του είδους *Helix aspersa* ο οποίος παράχθηκε στο Εργαστήριο Εκτροφής Γαστεροπόδων του Τμήματος. (Πηγή: Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου περιβάλλοντος, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας)

Εγκαταστάσεις μονάδας πάχυνσης

Οι μονάδες πάχυνσης (Εικ. 5) μπορούν να εγκατασταθούν σε επίπεδες εκτάσεις που διαθέτουν παροχή ρεύματος και νερού. Κατά την έναρξη των εργασιών γίνεται ισοπέδωση της επιφάνειας του χωραφιού, όπου διατηρείται μικρή κλίση καθαρισμός από την βλάστηση και τέλος απεντόμωση της έκτασης. Τα διχτυοκήπια κατασκευάζονται από μεταλλικό σκελετό. Οι μεταλλικές κολόνες στερεώνονται στην περίμετρο του πάρκου σε αύλακα σκυροδέματος. Πάνω από την περιμετρική αύλακα σκυροδέματος και σε ύψος μέχρι 70cm τοποθετείται μεταλλική ποδιά. Ο μεταλλικός σκελετός καλύπτεται με σήτα σκίασης (επιθυμητή θερμοκρασία από 8 έως 25°C). Η διατήρηση της απαιτούμενης υγρασίας (σχετική υγρασία από 70 έως 95%) επιτυγχάνεται με σύστημα υδρονέφωσης. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται για τις υψηλές καλοκαιρινές θερμοκρασίες.

Εικόνα 5. Εγκαταστάσεις διχτυοκηπίων με το σύστημα υδρονέφωσης που χρησιμοποιούνται στην εκτροφή του είδους *Helix aspersa*.

Εμπορία και μεταποίηση

Τα σαλιγκάρια διακινούνται ζωντανά, ημιεπεξεργασμένα, επεξεργασμένα ή κονσερβοποιημένα.

Στις αρχές της δεκαετίας του εβδομήντα άρχισε να αναπτύσσεται στην Ελλάδα μια πρωτοποριακή εμπορική και βιομηχανική δραστηριότητα με αντικείμενο την εμπορία και μεταποίηση νωπών σαλιγκαριών με σκοπό την αποκλειστική διάθεσή τους στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης και κύρια στη Γαλλία (Εικ. 6).

Το σύνολο σχεδόν των σαλιγκαριών που διακινούνται στην ελληνική αγορά είναι του γένους *Helix* και η διακίνηση τους γίνεται με τους παρακάτω τρόπους:

1. **Νωπά – ζωντανά:** προέρχονται από εισαγωγές, η συλλέγονται από τη φύση και διακινούνται σε ξύλινα ή πλαστικά κιβώτια των 20-25 κιλών.

2. **Κατεψυγμένα με κέλυφος:** η σάρκα έχει αφαιρεθεί και αφού έχει υποστεί επεξεργασία και έχει επανατοποθετηθεί μέσα στο κέλυφος με βούτυρο, μαϊντανό, σκόρδο και άλλα καρυκεύματα.

3. **Σώματα σαλιγκαριών:** ημι-επεξεργασμένα διατηρούμενα σε άλμη και διακινούνται σε μεγάλες συσκευασίες στη βιομηχανία.

4. **Κονσέρβες:** περιέχουν σώματα σαλιγκαριών επεξεργασμένα. Τα κελύφη τοποθετούνται χωριστά μαζί με την κονσέρβα.

5. **Άδεια κελύφη:** έχουν μεγάλη εμπορική αξία και προωθούνται στη βιομηχανία για να γεμιστούν με κρέας σαλιγκαριών.

Εικόνα 6. Βιομηχανία μεταποίησης σαλιγκαριών.

Μήνες/ Πακέτα Εργασιών	ΦΕΒ 2010	ΜΑΡ 2010	ΑΠΡ 2010	ΜΑΪ 2010	ΙΟΥΝ 2010	ΙΟΥΛ 2010	ΑΥΓ 2010	ΣΕΠ 2010	ΟΚΤ 2010	ΝΟΕ 2010	ΔΕΚ 2010	ΙΑΝ 2011
ΠΕ1												
ΠΕ2												
ΠΕ3												
ΠΕ4												
ΠΕ5												
ΠΕ6												
ΠΕ7												
ΠΕ8												

ΠΕ1: Σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης
ΠΕ2: Σεμινάριο
ΠΕ3: Μεταφορά τεχνογνωσίας
ΠΕ4: Μελέτη για αδειοδότηση της μονάδας
ΠΕ5: Κατασκευή Εκτροφείου- Εκκολαπτηρίου για παραγωγή γόνου
ΠΕ6: Αναπροσαρμογή διχτυοκηπίων πάχυνσης
ΠΕ7: Λειτουργία μονάδων πάχυνσης
ΠΕ8: Ανάλυση αγοράς και προώθηση του προϊόντος.

Δ. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τα βασικά συστατικά στοιχεία μιας επένδυσης ενός εκτροφείου σαλιγκαριών είναι η **πάγια επένδυση** και το **αρχικό κεφάλαιο κίνησης**. Στην πάγια επένδυση περιλαμβάνεται το συνολικό χρηματικό ποσό που απαιτείται για την υλοποίηση ενός επενδυτικού σχεδίου, μέχρι την έναρξη κανονικής λειτουργίας της νέας επιχείρησης.

Ειδικότερα, στην περίπτωση επενδυτικών σχεδίων στον κλάδο εκτροφής σαλιγκαριών, η πάγια επένδυση περιλαμβάνει το συνολικό χρηματικό ποσό που απαιτείται για την κατασκευή των κύριων και βοηθητικών παραγωγικών εγκαταστάσεων και διακρίνεται σε:

- **Άμεσο κόστος** και αφορά στην αγορά οικοπέδου και αγορά και εγκατάσταση του εξοπλισμού, τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις, τις σωληνώσεις, τις μονώσεις, τους αυτοματισμούς, τη διαμόρφωση του οικοπέδου, των κτιρίων, των βοηθητικών εγκαταστάσεων κ.λπ.

- **Έμμεσο κόστος** που αφορά στο κόστος μελετών, τις αμοιβές εργολάβων, τις δαπάνες κατασκευής και διάφορα απρόβλεπτα έξοδα.

Ένα ακόμα σημαντικό μέρος ενός επενδυτικού σχεδίου είναι το **αρχικό κεφάλαιο κίνησης**. Ως αρχικό κεφάλαιο κίνησης ορίζεται το χρηματικό ποσό που απαιτείται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης, για το διάστημα από την έναρξη λειτουργίας μέχρι την πραγματοποίηση των πρώτων εισπράξεων από την πώληση των προϊόντων ή των υπηρεσιών της. Σε αυτή την κατηγορία των δαπανών συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες προμήθειας πρώτων και βοηθητικών υλών και λοιπών εφοδίων (υλικών συντήρησης και ανταλλακτικών κ.λπ.), οι αμοιβές προσωπικού και εργοδοτικές εισφορές, και κόστος παροχών (ηλεκτρικής ενέργειας, καυσίμων, νερού κ.λπ.).

Εκτός από τις δύο βασικές κατηγορίες κόστους που αναφέρθηκαν, στην πάγια επένδυση περιλαμβάνονται και οι:

- **Αμοιβή τεχνολογίας** (πληρωμές για απόκτηση του δικαιώματος χρήσης της τεχνολογίας σε περίπτωση που υπάρχουν δικαιώματα ευρεσιτεχνίας).
- **Δαπάνες για το ξεκίνημα της μονάδας** (δαπάνες που απαιτούνται για τη δοκιμαστική λειτουργία μιας παραγωγικής μονάδας, για τη ρύθμιση των μηχανημάτων και για τον έλεγχο τήρησης των προδιαγραφών των προϊόντων).
- **Τόκοι κατασκευαστικής περιόδου** (οι τυχόν τόκοι των δανείων που εκταμιεύονται κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου, κεφαλαιοποιούνται και αποτελούν μέρος της πάγιας επένδυσης).

Μετά από μια αρχική αξιολόγηση ενός τέτοιου επενδυτικού σχεδίου διαπιστώθηκε ότι για να είναι οικονομικά βιώσιμο θα πρέπει να διαθέτει τις εγκαταστάσεις, τον εξοπλισμό και την τεχνογνωσία ώστε να είναι αυτάρκης στην παραγωγή γόνου. Ο παρακάτω πίνακας αναφέρεται σε μια μονάδα εντατικής εκτροφής σαλιγκαριών που διαθέτει εγκαταστάσεις περίπου 70 m² για την αναπαραγωγή και ενός στρέμματος για την πάχυνση των σαλιγκαριών.

Πίνακας 15 Εκτίμηση προϋπολογισμού μηχανολογικού και τεχνολογικού εξοπλισμού για την κατασκευή του συγκροτήματος εντατικής εκτροφής (αναπαραγωγή, πάχυνση, αποθηκευτικοί χώροι) σαλιγκαριών

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ	
ΜΟΝΑΔΑ ΕΚΤΡΟΦΗΣ - ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΑΛΙΓΚΑΡΙΩΝ (ΚΤΙΡΙΑ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ, ΚΟΣΤΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ)	38.103,8 €
ΜΟΝΑΔΑ ΕΚΤΡΟΦΗΣ - ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΑΛΙΓΚΑΡΙΩΝ (ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ)	11.300 €
ΜΟΝΑΔΑ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΣΑΛΙΓΚΑΡΙΩΝ (ΔΙΧΤΥΟΚΗΠΠΟ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ, ΚΟΣΤΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ)	50.000 €
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ)	540 €
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	99.943,80 €

Κόστος παραγωγής

Το κόστος μιας μονάδας εκτροφής σαλιγκαριών δε διαφοροποιείται από το κόστος οποιασδήποτε επένδυσης για την παραγωγή των προϊόντων και αποτελεί τις χρηματικές μονάδες που καταναλώνει για την απόκτηση των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιεί στην παραγωγή του προϊόντος της. Το ύψος της

δαπάνης αυτής εξαρτάται από την ποσότητα και την τιμή των παραγωγικών συντελεστών. Η συνάρτηση παραγωγής μιας επιχείρησης δίνει την ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων με μια συγκεκριμένη ποσότητα παραγωγικών συντελεστών.

Άρα, υπάρχει σχέση μεταξύ του παραγόμενου προϊόντος και των χρηματικών δαπανών της επιχείρησης. Οι δαπάνες που καταβάλλονται για τους μεταβλητούς συντελεστές, δηλαδή για αυτούς που η ποσότητά τους μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος, αποτελούν το **μεταβλητό κόστος** (Variable Cost - VC). Στην κατηγορία αυτή των δαπανών συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για πρώτες ύλες, ημερομίσθια, καύσιμα κ.λπ. Αντίθετα το **σταθερό κόστος** (Fixed Cost - FC) μια επιχείρησης είναι το κόστος που δε μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος και αφορά στις δαπάνες που καταβάλλονται για τους σταθερούς συντελεστές. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι δαπάνες κτιρίων, τα ασφάλιστρα των επιχειρήσεων κ.λπ.

Το άθροισμα του μεταβλητού και του σταθερού κόστους είναι το **συνολικό κόστος** (Total Cost – TC) μιας επιχείρησης.

$$\text{Συνολικό Κόστος} = \text{Σταθερό Κόστος} + \text{Μεταβλητό Κόστος}$$

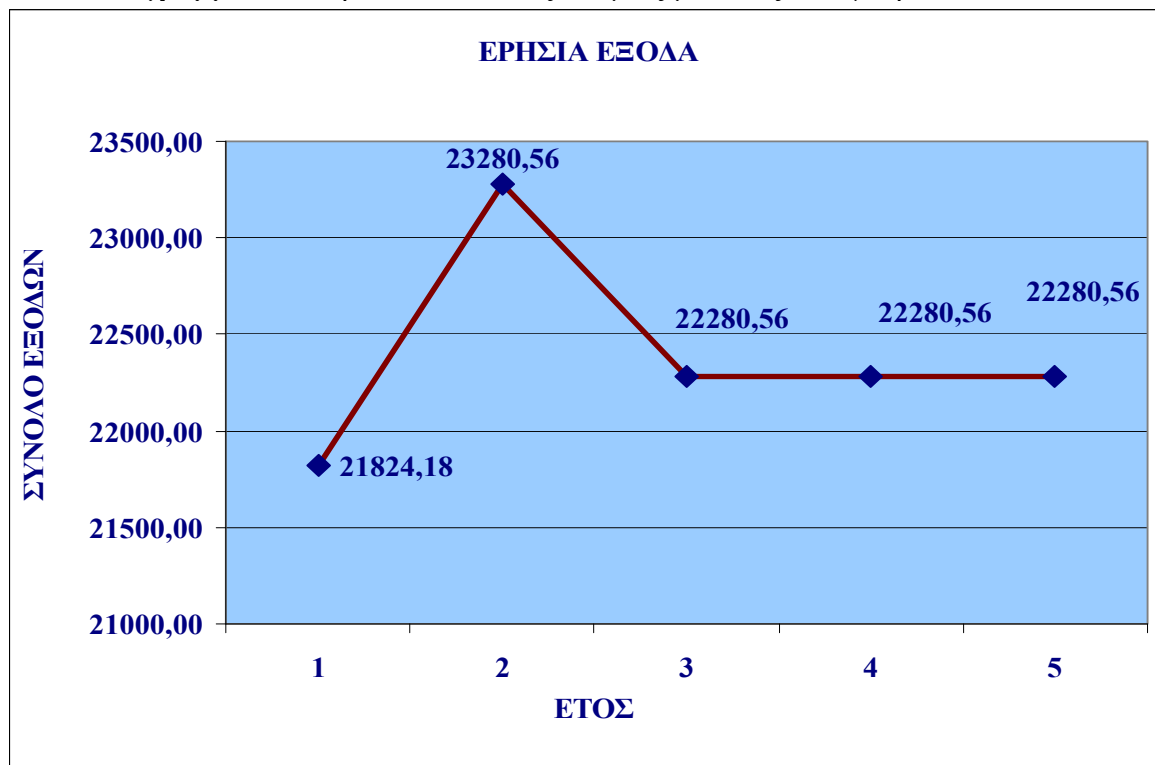
ή

$$TC = FC + VC$$

Σε μια μονάδα εκτροφής σαλιγκαριών στην κατηγορία του σταθερού κόστους περιλαμβάνονται οι αποσβέσεις, τα δάνεια, τα ασφάλιστρα, οι δαπάνες για επιδιορθώσεις, ενώ στην κατηγορία των μεταβλητών εξόδων περιλαμβάνονται οι δαπάνες για αγορά γεννητόρων και τροφής, θέρμανσης, ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, και για την προμήθεια διαφόρων άλλων πρώτων υλών.

Στο διάγραμμα 3 που ακολουθεί δίνεται μια εκτίμηση των ετήσιων συνολικών εξόδων μιας μονάδας εκτροφής σαλιγκαριών.

Διάγραμμα 3 : Ετήσια συνολικά έξοδα μιας μονάδας σαλιγκαριών

Ε. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ – ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Όπως αναφέρθηκε, η παραγωγικότητα μιας μονάδας πάχυνσης σαλιγκαριών υπολογίζεται ανά στρέμμα καλυμμένης έκτασης και κυμαίνεται από 4,5 έως 6 τόνους το χρόνο. Οι τιμές που αγοράζουν οι λίγες μονάδες μεταποίησης και εξαγωγής που υπάρχουν στην χώρα μας, αλλά και οι χονδρέμποροι, για το είδος *Helix aspersa* φτάνουν τα 4-4,5 € το κιλό. Ωστόσο, η απευθείας διάθεση από παραγωγούς σε εστιατόρια που περιλαμβάνουν στο μενού σαλιγκάρια, μπορεί να ανεβάσει τις τιμές στα 10 με 12 € το κιλό.

Τα **συνολικά έσοδα** (TR - Total Revenue) των πωλήσεων είναι ίσα με τον αριθμό των πωλουμένων μονάδων επί την τιμή πωλήσεως κατά μονάδα προϊόντος. Τα έσοδα μιας μονάδας εκτροφής σαλιγκαριών μπορεί να διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος του τελικού προϊόντος.

Στον Πίνακα 16 δίνεται μια εκτίμηση των πωλήσεων και εσόδων μιας μονάδας εκτροφής σαλιγκαριών ενός στρέμματος. Οι πωλήσεις ανά κατηγορία προϊόντος και οι τιμές πώλησης των παραπάνω προϊόντων αποτελούν εκτιμήσεις και σε πραγματική λειτουργία μπορεί να διαφοροποιηθούν. Για την παρουσίαση ενός όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικού σεναρίου δίνονται οι εκτιμήσεις δύο σεναρίων ενός που

χαρακτηρίζεται με τον όρο «min» και αποτελεί το χειρότερο σενάριο, όσον αφορά στις τιμές πώλησης των προϊόντων, και το δεύτερο με τον όρο «max» και αποτελεί το καλύτερο σενάριο.

Πίνακας 16 Εκτίμηση πωλήσεων και εσόδων

	1^η χρονιά (900Kg + 100Kg γεννητόρων)			2^η χρονιά (2.900Kg + 100Kg γεννητόρων)			Λειτουργία μετά το 2^ο έτος (4.900Kg + 100Kg γεννητόρων)		
	Ποσότητα (Kg)	TIMH €		Ποσότητα (Kg)	TIMH €		Ποσότητα (Kg)	TIMH €	
		min (4,0)	max (6,0)		min (4,0)	max (6,0)		min (4,0)	max (6,0)
Εμπορεύσιμο μέγεθος (μαζικές πωλήσεις)	750	3.000	4.500	2.350	9.400	14.100	3.150	12.600	18.900
	Ποσότητα (Kg)	TIMH €		Ποσότητα (Kg)	TIMH €		Ποσότητα (Kg)	TIMH €	
		min (6,0)	max (9,0)		min (6,0)	max (9,0)		min (6,0)	max (9,0)
Εμπορεύσιμο μέγεθος (μεμονωμένες πωλήσεις)	150	900	1.350	550	3.300	4.950	1.000	6.000	9.000
							Ποσότητα (Kg)	TIMH €	
								min (3,5)	max (5,0)
Μη εμπορ/μο μέγεθος >15mm	0			0			250	875	1.250
Μη εμπορ/μο μέγεθος <15mm	0			0			500	1.750	2.500
Σύνολο εσόδων €		3.900	5.850		12.700	19.050		21.225	31.650

ΣΤ. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ (ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ)

Η επιτυχημένη πιλοτική εφαρμογή της εκτροφής σαλιγκαριών θα έχει θετικές επιδράσεις:

- Απασχόληση και άλλων παραγωγών με την εκτροφή σαλιγκαριών.
- Δημιουργία επενδύσεων στην συντήρηση, μεταποίηση, τυποποίηση και εμπορία των σαλιγκαριών.
- Δυνατότητα ανάπτυξης παράλληλων ή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων όπως γιορτή σαλιγκαριού, αγροτουρισμός κ.α.

Ζ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

- Τεχνική υποστήριξη και ενημέρωση των παραγωγών
- Απόκτηση εμπειρίας και γνώσης των παραγωγών για την εκτροφή των σαλιγκαριών, καθημερινή εργασία και παρακολούθηση της μονάδας.
- Ύπαρξη νερού και ρεύματος για την λειτουργία των εγκαταστάσεων.

Η. ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Για τη δημιουργία των εκτροφείων σαλιγκαριών πηγή χρηματοδότησης αποτελεί ο Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004 για επενδυτικά σχέδια ελάχιστου κόστους 100.000,00 € και με ποσοστό επιχορήγησης μέχρι 55%.

Επίσης, ενισχύεται η ίδρυση μονάδων μεταποίησης σαλιγκαριών προϋπολογισμού μεγαλύτερου των 100.000,00 € σε ποσοστό 50% από το πρόγραμμα μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων του ΠΑΑ 2007-2013 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Θ. ΠΡΟΟΔΟΣ ΔΡΑΣΗΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Έχουν πραγματοποιηθεί:

- Κατασκευές διχτυοκηπίων πάχυνσης (Εικ. 7, 8) όπου ήδη πιλοτικά έχουν εγκατασταθεί ζώα σαλιγκαριών και αναμένεται παραγωγή σαλιγκαριών για διάθεση στην αγορά την περίοδο του καλοκαιριού.

Εικόνα 7: Διχτυοκήπια πάχυνσης στο Τ.Δ. Καμάρας του Δήμου Φαλαισίας

Εικόνα 8: Διχτυοκήπια πάχυνσης στο Τ.Δ. Καμάρας του Δήμου Φαλαισίας

- Ημερίδα ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων παραγωγών από τον Καθηγητή Χρήστο Νεοφύτου και τους συνεργάτες του Μαριάνθη Χατζηιωάννου, Στεριανή Ματσιώρη για την εκτροφή σαλιγκαριών.

- Αποτίπωση υπάρχουσας κατάστασης των διχτυοκηπίων πάχυνσης των παραγωγών (Εικ. 9,10,11).

Εικόνα 9: Γόνος του είδους *Helix aspersa* ο οποίος παράχθηκε σε διχτυοκήπιο στο Τ.Δ. Καμάρας του Δήμου Φαλαισίας

Εικόνα 10: Γόνος του είδους *Helix aspersa* ο οποίος παράχθηκε σε διχτυοκήπιο στο Τ.Δ. Λεονταρίου του Δήμου Φαλαισίας

Εικόνα 11: Γόνος διαφορετικής ηλικίας του είδους *Helix aspersa* ο οποίος παράχθηκε το 2009 στο Τ.Δ. Καμάρας του Δήμου Φαλαισίας

Προβλήματα:

☞ Έλλειψη νομοθετικού πλαισίου που αφορά την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας των μονάδων (καθορισμός ισοδύναμων ζώων) γεγονός που εμποδίζει και την χρηματοδότηση κατασκευής μονάδων μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου.

☞ Έλλειψη γνώσης των κρατικών υπηρεσιών σχετικά με το αντικείμενο (γεωπονικές - κτηνιατρικές υπηρεσίες).